

בית משפט לעניינים מנהליים בתל אביב - יפו

ת"צ 32353-07-20 בכר נ' רשות המיסים בישראל

לפני כבוד השופט ארז יקואל, סגן נשיא

המבקשת

חגית בכר
ע"י ב"כ עו"ד א מנצ'ל, א' שמואלי

נגד

המשיבה

רשות המיסים בישראל
ע"י ב"כ עו"ד י' גול

החלטה

לפניי בקשת המבקשת ובאי כוחה לפסיקת גמול ושכר טרחה בעקבות הודעת הסתלקות.

רקע

1. ענייננו בבקשה לאישור תובענה ייצוגית, בגדרה נטען כי התנהלות המשיבה גורמת לגביית מס ביתר ושלא כדין. כך, ובין היתר, בשים לב לעובדה שהמשיבה אינה מאפשרת למעסיק שלא הוגדר על ידי העובד כמעסיקו העיקרי, להתחשב בניכויים ובזיכויים. זאת, בגין הפקדות לביטוח חיים או לקופת גמל לקצבה במסגרת ניכוי המס במקור מהשכר במהלך השנה השוטפת. בעקבות כך נוצר מצב, שעובדים רבים אינם מודעים להיותם מצויים ביתרת זכות ולצורך בהגשת בקשה להחזר מס כדי לקבל את כספם, והמשיבה אינה טורחת לבצע השבה מיוזמתה (להלן: "בקשת האישור").

2. ביום 9.8.2023 אושרה בקשה מוסכמת להסתלקות מתוגמלת מבקשת האישור וניתן לה תוקף של פסק דין (להלן: "ההסתלקות").

3. במסגרת ההסכמות שגובשו בין הצדדים, הוסכם על מתווה הכולל מספר רכיבים, כדלקמן:

בית משפט לעניינים מנהליים בתל אביב - יפו

ת"צ 32353-07-20 בכר נ' רשות המיסים בישראל

תיקון נוסח אישור תיאום המס – תוקן נוסח אישור ניכוי במקור באופן המציין כי יש להודיע לעובד שבאפשרותו להגיש דו"ח שנתי לפקיד השומה, לשם מיצוי הטבות המס הקבועות בסעיפים 45א ו-47 לפקודת מס הכנסה [נוסח חדש] בגין הפקדותיו לקופות גמל;

הליך הנפקת אישור תיאום מס – בתהליך הנפקת אישור תיאום מס לעובד, יופנה העובד לכך שמיצוי הטבות מס פנסיוניות בגין שכר המשולם בידי מעסיק שאינו עיקרי, מחייב הגשת בקשה נפרדת;

חוברת מידע – "דע את זכויותיך" – בחוברת המידע לנישומים (ככל שיתאפשר תופץ החל משנת 2024) יוסף הסבר על כך שמיצוי הטבות מס פנסיוניות בגין שכר המשולם בידי מעסיק שאינו עיקרי, מחייב הגשת בקשה נפרדת, ויצוין המידע האמור בהתייחס לבחירת מעסיק עיקרי ביחס למקבלי פנסיה ושכר.

4. הצדדים הבהירו כי הסכמותיהם אינן גורעות או משנות את ההוראות המחייבות בדין, בהיותן בגדר טיוב לצורך הנגשת המידע בלבד לציבור הנישומים. עוד הוסכם כי למשיבה יינתן פרק זמן של 60 ימים ליישום המבואר לעיל, החל ממועד אישור בקשת ההסתלקות.

5. נותרה לדין סוגיית הגמול ושכר הטרחה ובעניין זה הגישו הצדדים טענות מפורטות.

תמצית טענות הצדדים

6. המבקשת סבורה שהיא ראויה לגמול בסכום של 100,000 ₪ ובאי-כוחה לשכ"ט בסכום של 1,000,000 ₪ הכל בצירוף מע"מ, וכן החזר האגרה והחזר הוצאות חוות דעת המומחה בסך של 30,000 ₪. בעניין זה טענה המבקשת כי טיוב המידע והנגשת המידע לציבור על-ידי המשיבה, צפוי להשפיע על מספר נישומים רב, שכן מדובר בעניין בעל תועלת ציבורית המהווה אינטרס ציבורי חשוב. עוד עמדה המבקשת על המשאבים שהושקעו בניהול התביעה לרבות בגין חוות דעת מומחה מטעמה.

בית משפט לעניינים מנהליים בתל אביב - יפו

ת"צ 32353-07-20 בכר נ' רשות המיסים בישראל

7. המשיבה, מנגד, סבורה כי יש לפסוק למבקשת שכ"ט על הצד הנמוך ביותר. לשיטתה, המבקשת לא הצביעה על עילת תביעה כנגדה, היא ממשיכה לפעול בגביית המיסים באותו האופן בו פעלה טרם הגשת האישור, ועל-כן אין מקום לטעון שהושגה תועלת קונקרטית וממשית לחברי הקבוצה כתוצאה מההליך. לדידה, בעקבות הסכמות הצדדים התווספו מספר הבהרות מצומצמות בהיקפן לטובת שיפור הנגשת המידע ותו-לא. עוד נאמר, כי הגשת התובענה לא דרשה משאבים מיוחדים.

דיון והכרעה

8. לאחר בחינת טענות הצדדים ובשים לב לדין החל, ראיתי לנכון לפסוק למבקשת גמול כספי בסכום של 4,500 ₪, ולבאי כוחה שכ"ט בסכום של 40,000 ₪ בצירוף מע"מ. להלן טעמי.

9. השיקולים לפסיקת גמול ושכ"ט לתובע המייצג ולבא כוחו בעקבות הסתלקות מבקשה לאישור קבועים בסעיף 16(א) לחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006 (להלן: "חוק תובענות ייצוגיות") שזו לשונו:

"מבקש, תובע מייצג או בא כוח מייצג, לא יסתלק מבקשה לאישור או מתובענה ייצוגית, אלא באישור בית המשפט, וכן לא יקבל, במישרין או בעקיפין, טובת הנאה מהנתבע או מאדם אחר בקשר להסתלקותו כאמור, אלא באישור בית המשפט; בהחלטתו אם לאשר טובת הנאה כאמור, ישקול בית המשפט את אלה:

(1) אם הבקשה לאישור ההסתלקות הוגשה לפני שאושרה התובענה הייצוגית – האם התובענה הראתה עילת תביעה לכאורה;

(2) התועלת שהביאה הבקשה לאישור או התובענה הייצוגית לחברי הקבוצה".

בית משפט לעניינים מנהליים בתל אביב - יפו

ת"צ 32353-07-20 בכר נ' רשות המיסים בישראל

10. על פי סעיף 16 הנ"ל, קיימים שני שיקולים עיקריים בקביעת "טובת הנאה", כלשון הסעיף, לתובע המייצג ולבא כוחו. האחד - האם הוצגה על ידם עילת תביעה לכאורה והשני - אם ההליך הייצוגי השיג תועלת עבור חברי הקבוצה. בגדרי ע"א 8114/14 מרקיט מוצרי ייעול בע"מ נ' סונול ישראל בע"מ (22.8.2018 להלן: "עניין מרקיט") ציין בית המשפט, כי:

"שיקולים אלה נועדו לסייע בידי בית משפט בבואו לוודא כי לא ייפסקו גמול ושכר טרחה לטובת מי שנקט בהליך סרק".

11. סבורני כי בחינת השיקולים שעניינם עילת התביעה והתועלת לקבוצה כנזכר, מצדיקה פסיקת גמול ושכר טרחה, אך על הצד הנמוך באין הסדר השבה לקבוצה הנטענת.

12. אשר לקיומה של עילת תביעה לכאורה. עילת התביעה לה נטען בבקשה לאישור היא עשיית עושר ולא במשפט. בהקשר זה נאמר, כי המשיבה מודעת לכך שהנישום לא מימש את זכותו לזיכוי וניכוי, וחרף זאת אין היא פועלת מיוזמתה להשבת יתרת הזכות. הסעד העיקרי והמהותי שהתבקש בנדון הוא השבה כספית.

במובן זה, לא ניתן להתייחס להסתלקות המוסכמת ככזו שמכירה בעילת התביעה הנטענת. עמדת המשיבה בנדון היא כי אין באפשרותה לבצע החזר יזום באופן אוטומטי של מס שנגבה ביתר וכי לצורך בחינת זכאות להחזר מס, נדרשת בקשה לכך מאת הנישום. עמדה זו נותרה כשהייתה גם כיום, לאחר ההסתלקות. המשיבה ביססה את טענתה, כי בהתאם לדין נדרשת בנסיבות הגשת בקשה להחזר מס, כך שמלכתחילה ניכרת חולשה בעילת התביעה.

מקובלת עלי אף טענתה, כי כלל אין מחלוקת על עצם הזכאות של נישומים לניכויים וזיכויים בנסיבות המתוארות בבקשת האישור, אלא אך לעצם אופן קבלתם (באופן יזום על ידי המשיבה או באמצעות בקשה על ידי הנישום). כנזכר, עניין זה מוסדר בדין, וממילא אינו עולה כדי גביית מס שלא כדין, כנדרש בפריט 11 לתוספת השנייה לחוק תובענות ייצוגיות. לצד זאת, אין לכחד, כי אכן המדובר הוא בכספים שהנישום זכאי להם ומצויים בידי המשיבה, כך שהתביעה לא נעדרת כל יסוד.

בית משפט לעניינים מנהליים בתל אביב - יפו

ת"צ 32353-07-20 בכר נ' רשות המיסים בישראל

13. אשר לתועלת שהפיקו חברי הקבוצה. בהקשר זה נפסק בעניין מרקייט, כי: "לא כל תועלת שצמחה אגב הסתלקות ראוי שתזכה בפסיקת גמול ושכר טרחה", וכן כי: "התועלת שהניב ההליך הייצוגי צריכה להיות ממשית ורלוונטית לחברי הקבוצה". סבורני כי בעקבות המתווה עליו הוסכם בבקשת ההסתלקות – יוטב במידת מה מצבם של נישומים המקבלים שתי משכורות או משכורת וכן גמלה לאחר פרישה.

בעקבות השינויים עליהם הוסכם בגדרי ההסתלקות, תוסדר הנגשת המידע לנישומים באופנים שונים, כך שתוסב שימת הלב לכך שמיצוי הטבות מס פנסיוניות בגין שכר המשולם בידי מעסיק שאינו עיקרי, מחייב הגשת בקשה נפרדת.

לצד זאת, כפי שצוין בעניין מרקייט:

"אחד הפרמטרים שעשויים לשמש את בית המשפט בבואו להעריך את התועלת שצמחה מבקשת האישור, הוא הפער שבין הסעדים שהתבקשו בבקשת האישור לבין הסעד שניתן לקבוצה בסופו של יום במסגרת ההסתלקות".

בענייננו, אכן קיים פער בלתי מבוטל בין השניים. בעוד שבבקשת האישור עתרה המבקשת להשבה כספית כסעד עיקרי, התמצה הסעד בעקבות ההסתלקות בגיבוש מתווה המסדיר הנגשת המידע לציבור הנישומים, כדי שאלו יהיו ערים לאפשרות למיצוי זכויותיהם.

כפי שציינה המשיבה, התובענה ובקשת האישור לא הביאו לחדילה או הפסקת גבייה או השבה, ובמובן זה הטבת מצבם של חברי הקבוצה היא מוגבלת. עם זאת, אין לכחד כי לנישומים תהיה תועלת, אף אם עקיפה, מהמתווה שהושג בעקבות ההליך, שכן יימסר להם מידע באופן ברור יותר אשר ליכולת מיצוי זכויותיהם.

14. לעניין שיעור הסכומים שראויים להיפסק במקרה דנן. המבקשת טענה כי אין ליתן משמעות להכתרת הבקשה כ"הסתלקות" ולא כ"פשרה". אין בידי לקבל טענה זו. משמעותה של פשרה היא שההליך מוכרע, במידה מסוימת, לטובת חברי הקבוצה (ראו סעיף 23 לפסק הדין בעניין מרקייט).

בית משפט לעניינים מנהליים בתל אביב - יפו

ת"צ 32353-07-20 בכר נ' רשות המיסים בישראל

לעומת זאת, משמעותה של הסתלקות היא כי הבקשה לאישור נדחית, מבלי שנוצר מעשה בית דין כלפי חברי הקבוצה. החשוב מכך, בהקשר הגמול ושכר הטרחה נאמר במפורש, כי:

"בעת פסיקת גמול ושכר טרחה יש משמעות אף ליצירת מדרג מבחינת שיעור הסכומים... הכוונה היא שבמקרה של הסתלקות יש לפסוק שכר טרחה וגמול בשיעור נמוך מאשר במקרה של הסדר פשרה" (סעיף 29 בפסק הדין בעניין מרקוט).

15. עוד נקבע בעניין מרקוט, כי הכלל בנדון הוא שאין לפסוק גמול ושכר טרחה לתובע המייצג ולבא כוחו במסגרת הסתלקות מבקשת אישור תובענה כייצוגית; תחת זאת, הדבר ייעשה כחריג לכלל, במקרים המתאימים, בהתאם לשיקולים שהוצגו לעיל (ראו סעיף 26 לפסק הדין). וכן:

"דרך המלך שבה יש לתמרץ ולעודד הגשתן של תובענות ייצוגיות וראויות, היא פסיקת גמול ושכר טרחה במקרים שבהם ההליך הייצוגי הוכרע לטובת הקבוצה (הסדר פשרה, קבלת בקשת האישור או התובענה הייצוגית)".

דומה כי סברת המבקשת שמגיע לה שכ"ט בשיעור של 1 מיליון ₪, תואמת הסדר השבה בסכום העולה על כך מונים רבים. המצב הנדון שונה לחלוטין. לא התעלמתי אף מהטענות אשר להוצאות שנגרמו למבקשת משום חוות דעת אליה נדרשה. עם זאת, לא הוצגה אסמכתה בדבר תשלום בהקשר זה וכל שנטען הוא ש"שווי" חוות הדעת הוא "30,000 ₪ לכל הפחות".

בית משפט לעניינים מנהליים בתל אביב - יפו

ת"צ 32353-07-20 בכר נ' רשות המיסים בישראל

סוף דבר

16. לאור המקובץ ואף בשים לב לסיכון שנטלו על עצמם המבקשת ובאי כוחה, תשלם המשיבה למבקשת גמול בסכום של 4,500 ₪ ולבאי כוחה שכר טרחה בסכום של 40,000 ₪ בצירוף מע"מ, כנגד חשבונית מס כדין. סכומים אלו ישולמו לבאי כוח המבקשת בתוך 30 ימים.

ניתנה היום, י"ג אדר א' תשפ"ד, 22 פברואר 2024, בהעדר הצדדים.

ארזי יקואל, שופט - ס. הנשיא

